

Naam: M. Hilberts
Datum: 14 februari 2018
Team/teamonderdeel: SL Strategie/*
Telefoonnummer: 541531

Collegevoorstel

Onderwerp	uitvoering actieplan arbeidsmarkt
Advies	Bespreekstuk
Is er een uiterste behandeldatum?	
Hoofdpogave	Transformatie werk en zorg
Portefeuillehouder	F.J. Cornelissen
Openbaar	Openbaar
Raadsvoorstel of raadsbrief	n.v.t.

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

Samen met de provincie Overijssel is een actieplan arbeidsmarkt opgesteld om het aantal bijstandsuitkeringen te verminderen en mensen meer kansen te bieden op de arbeidsmarkt. Dit vergt nieuwe oplossingen die zowel versterkend zijn voor de lokale economie, als ook onze werkzoekenden in staat stellen beter en blijvend te voldoen aan de veranderende eisen van de arbeidsmarkt. Juist nu de economie aantrekt en nieuwe bedrijven zich vestigen, is dit het moment om de komende veranderingen structureel te verankeren.

Voorgesteld besluit

1. Prioriteit geven aan de verbetering van deelname van mensen uit het bijstandsbestand aan werk en versterking van de Almeloese arbeidsmarkt, door het Actieplan arbeidsmarkt als onderdeel van het Versterking ontwikkelperspectief van Almelo uit te voeren.
2. Hiervoor incidenteel een budget beschikbaar te stellen van 300.000 euro voor de periode 2018 tot en met 2019
3. De kosten van deze inzet te financieren uit de middelen die in 2018 beschikbaar worden gesteld voor de innovatie van het sociale domein (projectnr W376112).
4. De algemeen directeur opdracht te geven een taskforce / programmateam in te stellen die verantwoordelijk is voor de uitvoering van deze opdracht.
5. De voortgang van het programma/actieplan per kwartaal met het college te bespreken.
6. De raad voor te stellen de programmabegroting 2018 bij verzamelbesluit aan te passen

Inleiding

De gemeente Almelo heeft samen met de provincie Overijssel plannen gemaakt om Almelo een blijvend verbeterd perspectief te bieden. Een van de onderdelen hiervan is het actieplan arbeidsmarkt. Door dit in uitvoering te nemen werken we aan nieuwe werkwijzen om de competenties van werkzoekenden te vergroten, gaan we de scholingsinfrastructuur aanpassen aan de veranderende arbeidsmarkt, en willen we werken aan versterking van de werkgelegenheid.

In het bestuurlijke overleg op 27 november met de provincie Overijssel is afgesproken dat op basis van een brede analyse en doordachte plannen gewerkt moet worden aan structurele verbetering van de resultaten van de arbeidsmarktaanpak van beide overheden. Om dat te bereiken hebben de provincie Overijssel en de gemeente Almelo afgesproken om prioriteit te geven aan (versnelde) uitvoering van de aanpak en te komen tot een pakket aan (vernieuwende) maatregelen om resultaten te boeken. De

komst van nieuwe werkgevers zoals bijvoorbeeld Vtech vergroten de urgentie om vanuit de overheid werk te maken van een adequate aanpak van het verbeteren van kansen van Almeloërs op de arbeidsmarkt. De extra inzet is nodig om de uitvoering van het actieplan goed en professioneel op te zetten en te kunnen inspelen op kansen die zich nu voordoen op de arbeidsmarkt. De successen die bereikt zullen worden zullen na de uitvoering van het actieplan verduurzaamd worden.

Beoogd effect

1. Extra uitstroom uit de bijstand
2. Preventie van uitval uit het arbeidsproces

De werkgelegenheid in Almelo is breed geschakeerd en biedt werk aan veel mensen uit heel Twente. Tegelijkertijd constateren we dat de economie nog kwetsbaar is. Bovendien kampt Almelo sinds jaar en dag met een relatief groot aantal mensen dat van een gemeentelijke bijstand afhankelijk is. Om deze mensen aan het werk te krijgen en te houden hebben we nieuwe methodieken nodig, nieuwe vormen van scholing en banen en vormen van werkervaring die aansluiten bij de competenties van de werkzoekenden.

Op dit moment trekt de economie weer aan, en gelukkig krijgen we dit ook in Almelo mee. Er ontstaat nieuwe bedrijvigheid. De komst van Groep Heylen op XL BusinessPark is gerealiseerd en de bouw is inmiddels begonnen. V-tech is een bedrijf die de logistiek laat verrichten door Bleckmann. De verwachting is dat hier zo rond juni 2018 al 250 medewerkers nodig zijn om de logistieke processen te kunnen uitvoeren. Alle zeilen worden bijgezet en er wordt maximaal samengewerkt om op een goede manier in de vraag te voorzien. Toch hebben we zorg dat we op dit moment onvoldoende aan deze vraag kunnen voldoen en hiermee een nieuwe toestroom van werknemers uit lagere lonenlanden genereren. En, voor zover we wel aan de vraag kunnen voldoen, hebben we te maken met de veranderingen op de arbeidsmarkt. Voor veel mensen zal het om tijdelijk werk gaan. Als we niet zorgen dat we samen met werkgevers het vakmanschap van deze mensen up to date houden, als we ze niet weerbaar maken voor de continue veranderingen op de arbeidsmarkt, zijn we alleen maar bezig geweest met het voorbereiden van de toekomstige werkloosheid in Almelo.

Met de uitvoering van het actieplan arbeidsmarkt werken we aan de duurzame plaatsing van mensen vanuit de bijstand op de arbeidsmarkt door ze van werk naar werk te begeleiden. Dit zal uiteindelijk niet de verdienste van de gemeente zijn, maar van een samenwerkingsverband met werkgevers, scholings- en bemiddelingsinstellingen waardoor we in gezamenlijkheid de kwetsbaarheid van de Almelose arbeidsmarkt omzetten in een stabiele arbeidsmarkt waar ook mensen met minder kansen een plek vinden.

Het directe effect is dat minder mensen gebruik maken van een gemeentelijke uitkering, en dat daarmee een besparing op de buigmiddelen t.o.v. 2017 mogelijk is. Het uiteindelijke effect treedt op als tijdelijke banen alsnog worden verlengd, minder mensen terugkomen in de bijstand in de jaren 2019 en verder.

Op dit moment kunnen we nog slecht inschatten hoeveel succes we direct aan de uitvoering van het actieplan kunnen toeschrijven. Er zullen binnen een jaar 600 tot 1000 vacatures op het XL-park ontstaan. Deze vacatures zullen door mensen vanuit heel Twente bezet worden. Mede dankzij de uitvoering van het actieplan zullen dat ook enige honderden mensen uit Almelo zijn, waarvan enkele tientallen vanuit de bijstand. Naast de nieuwe vacatures zullen we ook constant met een vervangingsvraag te maken hebben. Daarom mogen we uitgaan van een meerjarig effect.

Onderstaande cijfers zijn grove schattingen, die omgezet worden in concrete targets, als de projectplannen worden opgesteld. We gaan er van uit dat vanaf 2019 jaarlijks minstens 10 mensen meer uitstromen uit de bijstand dankzij de nieuwe interventies die in het kader van het actieplan worden ontwikkeld. Dit zijn voor een groot deel mensen die te kampen hebben met meerdere redenen om nu niet aan het werk te kunnen. Behalve een gemis aan recente werkervaring en kwalificaties kan het gaan om een problematische schuldsituatie, om een ervaren gebrekkige gezondheid of om andere belemmeringen. Een deel van de deelnemers zal niet direct uitstromen, maar wel een aanzienlijke vooruitgang op de participatieladder maken, en daardoor waarschijnlijk ook minder beroep doen op andere voorzieningen.

In 2019 en daaropvolgende jaren zullen jaarlijks minstens 10 mensen die in eerste instantie uitgestroomd zijn naar een tijdelijke baan, hierop aansluitend een andere baan vinden dankzij het feit dat er ook gedurende het werk aandacht is geweest voor het blijvend voldoen aan de gevraagde kwalificaties van de werkgevers.

Per saldo gaan we hiermee vooralsnog uit van een effect van 20 bijstandsuitkeringen per jaar. Met dit resultaat besparen we, uitgaande van de gemiddelde kosten van een gemeentelijke uitkering van € 15.000,- , € 300.000 per jaar. Bij de verdere uitwerking van de projectplannen zullen we leren van de eerste ervaringen, en de targets beter uitgewerkt naar boven kunnen bijstellen. We gaan de successen borgen en verduurzamen. Het college krijgt periodiek inzicht in de behaalde resultaten.

Naast een duurzaam effect op de buigmiddelen verwachten we een effect op de inzet van de benodigde zorg. Uit literatuur is algemeen bekend dat werk een positief gezondheidseffect heeft en dat de directe zorgbehoefte daalt. In 2018 worden nieuwe interventies uitgewerkt waarbij aandacht voor ondersteuning en zorg en reïntegratie hand in hand gaan. Het daadwerkelijk effect op de gemeentelijke zorgkosten is nu nog niet aan te geven.

Argumenten voor

1.1 De uitvoering van het actieplan arbeidsmarkt is onderdeel van de afspraken met de provincie Overijssel om Almelo nieuw perspectief te bieden.

Beide partijen investeren in de uitvoering van het actieplan. Zo heeft de provincie Overijssel de kosten van de kwartiermaker House of skills op zich genomen, stelt de provincie capaciteit beschikbaar en middelen voor nieuwe methodieken voor re-integratie van bijstandsgerechtigden.

1,2 Er is een bestuurlijk commitment met onder meer Hogeschool Saxion, het ROC van Twente en de provincie Overijssel om de scholingsinfrastructuur in Almelo, ten behoeve van heel Twente, te verbeteren.

Hierbij richten we ons op zowel werkenden als werkzoekenden. De eerste sector waarop we ons gaan richten is de logistiek. Actie hierop is kansrijk en nodig: op dit moment worden er vanuit de hele regio honderden mensen voorbereid op een baan in de logistiek. Deze sector is echter volop in verandering. We moeten hierbij een scholingsprogramma kunnen bieden dat mee verandert met de veranderende functie-eisen, waardoor mensen in staat worden gesteld om mee te gaan in deze veranderingen en hun functie te behouden. De inrichting van een Twents fonds voor vakmanschap zal onze verbeterde scholingsinfrastructuur versterken.

1.3 De economie trekt weer aan.

Nieuwe werkgevers (zoals Vtech en de groep Heylen op het XI- Business park) melden zich, er komen weer meer vacatures. We moeten nu nieuwe methodieken ontwikkelen gericht op zorg, werkervaring en competenties verwerven, om zo meer mensen voor te kunnen bereiden op de arbeidsmarkt. Het grote gevaar is dat Almelo onvoldoende kan meeprofiteren van de economie omdat onze werkzoekenden niet kunnen voldoen aan de vragen van de arbeidsmarkt. Dit zou zelfs nieuwe werkgevers kunnen afschrikken.

1,4 Almelo is een ondernemende stad.

Dit blijkt onder meer uit het grote aantal starters en zzp'ers. Dit zijn soms kwetsbare ondernemingen. Als wij door gerichte ondersteuning het aantal kleine ondernemingen dat zich handhaaft verhogen, zorgen we voor meer stabiliteit op de arbeidsmarkt.

1.5 Er is in Almelo potentie voor sociaal ondernemerschap.

Almelo kent nog geen sociale ondernemingen die zonder overheidsfinanciering kunnen bestaan. We gaan verkennen in hoeverre wij sociale ondernemingen kunnen helpen met behulp van 'social impact bonds' (een contractvorm waarbij de gemeente betaalt als er een van te voren afgesproken maatschappelijk effect daadwerkelijk bereikt is). Hiermee worden meer werkplekken gegenereerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

2. *Het actieplan zorgt op termijn voor verlichting van de zorgkosten.* De inzet van de innovatiemiddelen 2018 moet gericht zijn op de verlichting van de zorgkosten. Het actieplan arbeidsmarkt voldoet hieraan. Langdurige afhankelijkheid van de bijstand gaat vaak samen met een

toenemende ondersteuningsbehoefte. Een re-integratietraject lukt vaak niet als er niet tegelijkertijd aandacht is voor eventuele andere problemen. Anderzijds: een probleem kan vaak alleen maar blijvend opgelost worden, als we ook een andere situatie weten te creëren waarbij de betrokkene actief, en het liefst werkzaam is. Vanuit het actieplan arbeidsmarkt worden er combinatietrajecten ingericht die zowel tegemoet kunnen komen aan ondersteuning bij een bestaande zorgbehoefte, als gericht zijn op het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt. Daarbij zoeken we naar duurzame oplossingen.

4. *Er wordt uitgegaan van een inzet voor 2 jaar.* In deze periode zullen 2 fte adviescapaciteit worden ingezet, gericht op het opzetten van nieuwe samenwerkingsverbanden, het maken van gezamenlijke plannen, het monitoren en volgen van de activiteiten en bij gebleken succes inbedden in de bestaande werkwijzen. Als deze tijd niet gegund wordt, zal het actieplan verworden tot het draaien van een aantal projectjes. Na afloop kunnen we daar wellicht met voldoening op terug kijken, maar het heeft geen blijvende verandering teweeg gebracht. Ook van het werkplein wordt inzet gevraagd. Deze inzet vindt plaats vanuit de reguliere capaciteit van het werkplein.

Kanttekeningen

1.1 We hebben geen greep op de economie.

Onze invloed is beperkt. Daarom worden er in het actieplan ook een aantal praktische keuzes neergelegd:

1. We hebben geen invloed op de vraagkant van de economie, we hebben wel invloed op de aanbodkant en kunnen, samen met onze samenwerkingspartners, zorgen voor een goed werkende infrastructuur van re-integratie en scholing. Als we dat goed op orde hebben, kan het een positieve vestigingsfactor zijn voor mogelijke nieuwe werkgevers in Almelo.
2. We hebben geen invloed op het komen en gaan van grotere bedrijven (vb Siemens Hengelo), maar kunnen wel van invloed zijn op het voortbestaan van kleinere ondernemers. De kleine ondernemers vormen met zijn allen een substantieel en (deels) beïnvloedbaar deel van de arbeidsmarkt.

2.1 De innovatiemiddelen zijn vooral gericht op de zorg.

Werk en zorg zijn vaak twee kanten van dezelfde levens/huishoudens waarin ondersteuning nodig is. Het past in onze integrale werkwijze om ook vanuit de optiek van het werk meer methodieken te ontwikkelen waarbij zowel werk als zorg op de juiste tijd aan de orde komt. Door bovendien te zorgen dat de situatie van de cliënt blijvend kan veranderen (bij voorkeur via betaald werk) zal terugval in (zwaardere) zorgbehoefte vaker vermeden kunnen worden.

2.2 Er wordt pas een bestuurlijk besluit over de inzet van de innovatiemiddelen genomen als de routekaart sociaal domein is opgeleverd.

In november 2017 is er bestuurlijke overeenstemming over de uitvoering van het actieplan geweest. Op dat moment heeft de gedeputeerde de wens uitgesproken dat er voortvarend te werk zou worden gegaan. U wordt daarom voorgesteld om conform de wens van de provincie zo snel als mogelijk de uitvoering van het actieplan ter hand te nemen. De routekaart sociaal domein wordt naar verwachting in april 2018 opgeleverd. Dat betekent dat besluitvorming pas enige tijd daarna zal plaatsvinden. Sommige vraagstukken kunnen niet tot dat moment wachten, omdat er nu actie wordt gevraagd. Deze dringendheid kan ook gezien worden als een voorspeller van de urgentie waarmee deze vraagstukken binnenkort terug zullen komen op de routekaart.

Alternatieven

Uitstel van, misschien zelfs geen uitvoering van het actieplan:

Uitstel of niet uitvoeren van het actieplan is geen (aantrekkelijk) alternatief. In de samenwerking met de provincie Overijssel is dit onderdeel als een (bestuurlijke) prioriteit benoemd. Het niet uitvoeren van het actieplan zal negatieve effecten op de samenwerking in kader van het ontwikkelperspectief. Daarnaast trekt nu de arbeidsmarkt nú aan. Hoe eerder we hierop in kunnen spelen, hoe effectiever we kunnen zijn. In het geval er geen bereidheid is om extra middelen beschikbaar te stellen, maar het actieplan wel te willen uitvoeren, dan zal binnen de bestaande opdrachten aan de organisatie prioriteiten opnieuw gesteld moeten worden.

Geen middelen beschikbaar stellen, maar door prioritering binnen de bestaande werkzaamheden menskracht voor uitvoering van het actieplan beschikbaar stellen

Op het moment dat de uitvoering van het actieplan arbeidsmarkt prioriteit krijgt, zou dit niet per definitie moeten betekenen dat hier ook geld voor beschikbaar wordt gesteld. De organisatie krijgt dan de opdracht om hier prioriteit aan te geven binnen de bestaande menskracht. Er is daarom ook binnen de adviespool verkend of er inzet mogelijk zou kunnen zijn. Omdat er nog geen keuzes zijn gemaakt over het huidige takenpakket heeft dit geen positief resultaat opgeleverd.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

De uitvoering van het actieplan kost € 300.000. Dit bedrag kan gedekt worden uit de innovatiemiddelen sociaal domein 2018 (projectnummer W 376112). Er wordt nu slechts een schatting van de opbrengsten gegeven. Er wordt uitgegaan van een duurzaam effect en een jaarlijkse besparing op buigmiddelen van minstens € 300.000 vanaf 2019. Bij de opstelling van de deelprojecten zullen nadere targets aangegeven worden.

Bijlagen

Actieplan arbeidsmarkt

Procesinformatie

Intern overleg

Het actieplan arbeidsmarkt is onderdeel van het gehele samenwerkingsplan van provincie Overijssel en gemeente Almelo, gericht op het verbeteren van het perspectief van Almelo. Het is op alle overlegtafels met instemming ontvangen. De uitvoering van het actieplan is meermalen besproken in het directieteam. Deze b en w nota is opgesteld op verzoek van het directieteam.

Afstemming met portefeuillehouder

De portefeuillehouder onderschrijft het advies.

Directie-advies

n.v.t.

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit

Reguliere communicatie.